

**СТРУКТУРИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ
РЕПРОДУКТИВНИХ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК**

**THE STRUCTURING OF THE PROCESS OF FORMATION
OF REPRODUCTIVE LEXICAL SKILLS**

Анотація. В статті розглянуто структуру процесу формування репродуктивних лексичних навичок з використанням системного підходу до процесу формування навички.

Summary. The structure of process of formation of reproductive lexical skills is considered in the article, with the use of system approach to the process of skills formation.

Структура процесу формування репродуктивних лексичних навичок є важливий фактор оптимізації навчання активній лексиці. Правомірність цієї точки зору впливає з того факту, що властивості системи значною мірою визначаються її структурою. Відповідно, якість системи навчання знаходиться в безпосередній залежності від її структури.

Виходячи з філософського розуміння структури можна припустити, що структура процесу формування лексичних навичок говоріння виступає як передумова успішного навчання повною мірою лише в тому випадку, якщо вирішені два її кардинальних питання: виленовані структурні елементи процесу формування навички і здійснений аналіз їхніх зв'язків і взаємодій один з одним у ході навчання. Структура – це, насамперед, взаємозв'язки і взаємодії між елементами, а елементи системи – окремі складові складного предмета і процесу, узяті в їхньому конкретному взаємозв'язку. З даного розуміння структури й елементів виявляється, що розглянуті аспекти системи являють собою нерозривну єдність.

Виявлення структури об'єкта обов'язково припускає виділення його складових частин. Тому з метою дослідження структури процесу формування навички, насамперед, необхідно виявити його структурні одиниці, склад яких дозволить судити про кількісний і якісний склад навчальних дій, необхідних для формування навички. Виленовування структурних одиниць процесу формування навички дасть можливість перейти до другого етапу дослідження його структури, безпосередньо до вивчення зв'язків і взаємодій між елементами.

Компоненти навчального процесу можна розглядати як у плані структури, у порядку їхньої реальної взаємодії в процесі навчання, так і в плані їхніх системних відносин, в ієрархічному порядку.

Дослідження елементів у системних відносинах, тобто в їхній взаємодії один з одним, дозволить охарактеризувати елементи під кутом зору їхнього місця в установленій схемі зв'язків і відносин і на цій основі установити значимість кожного елемента для даної системи. У той же час дослідження реальної взаємодії елементів у ході навчання дасть можливість визначити послідовність навчальних дій, а також розкрити умови, сприятливі для формування навички. Знання складу і послідовності операцій, що приводять до запам'ятовування об'єкта, дозволяє будувати процес запам'ятовування з заздалегідь заданими властивостями, моделювати цей процес відповідно до оптимальних умов його проходження.

Сучасна вимога методики навчати мовної діяльності на основі психолінгвістичних моделей мововиробництва дозволяє використовувати при дослідженні структури процесу формування навичок метод моделювання. Під моделлю навчання ми розуміємо систему, що представляється думкою, чи матеріально реалізовану систему, яка зображує структуру навчання і заміщує об'єкт дослідження таким чином, що її вивчення дає нам нову інформацію про неї.

Моделювання лексичної сторони говоріння ми розглядаємо як основу дослідження структури процесу формування репродуктивних лексичних навичок, розглядаючи цей процес як упорядковану сукупність взаємозалежних і взаємодіючих елементів процесу навчання, що утворять визначену єдність і цілісність.

У психології навичка трактується як автоматизована чи автоматично учинена дія. У психолінгвістиці їх визначають як мовні дії й операції, доведені до ступеня автоматизму. Відповідно, під репродуктивною лексичною навичкою варто розуміти автоматично учинені мовні дії й операції, що забезпечують лексичне оформлення мовного висловлення. Внутрішня організація дій і операцій,

що складають зміст репродуктивної лексичної навички, їхнього взаємозв'язку і взаємодії і будуть представляти структуру процесу формування навички.

У результаті наукового аналізу в структурі діяльності можна виділити три види одиниць: дії, операції і "функціональні блоки" чи фізіологічні системи функцій, що здійснюють операції. У термінах психолінгвістики мова йде тут про ймовірні механізми мововиробництва, що беруть участь в оформленні мовної посилки. Відмінність дій і операцій один від одного полягає в тому, що мовні дії співвідносяться з цілями діяльності, а мовні операції - з умовами, виділяними в результаті конкретизації мети, об'єктивно даної в тих чи інших умовах. При цьому між дією й операцією немає суворої розмежувальної грані, оскільки дія в результаті автоматизації потенційно може бути включена в іншу дію і стати операцією [2].

Очевидно, що структура мовної діяльності є багаторівневим утворенням. Тому обслуговуюча діяльність лексичні операції, відповідно, розташовуючи на різних рівнях мовного виробництва, будуть відрізнятися один від одного не тільки за своїми функціями, але і за складністю.

Література

1. *Зимняя И.А., Тункель В.Д.* О становлении речевого механизма // *Иностр. языки в высшей школе.* – 1969. - № 5. – С. 32-39.
2. *Зимняя И.А.* Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке: Кн. для учителя. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1985. – 159 с.